

de efterfølgende nødvendige rettelser i skatte-lovgivningen.

Bare til almindelig oplysning: Vi har prøvet at lave en gennemsnitsberegning af, hvad rederierhvervet betalte i skat, før tonnageskatten blev indført, og hvad de betalte efterfølgende. Og efter at de fik tonnageskatten har rederierhvervet i gennemsnit betalt mere, end de gjorde i årene op til, bl.a. fordi – det er min egen vurdering – vi tidligere så en vis spekulation i investeringer, således at man havde afskrivninger til at nedbringe sin skattebetaling. Med den tonnageskatning, som vi har nu, er der en jævn og fast skattebetaling også for rederierhvervet.

Kl. 16:40

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen): Tak til ministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet ... undskyld. Hr. Frank Aaen som ordfører i anden omgang.

Kl. 16:41

(Ordfører)

Frank Aaen (EL):

Reglerne gør desværre, at man en gang imellem er nødt til at tage ordet i anden omgang for at kunne få lov til at runde en sag af.

Jeg vil bare sige, at rederierne skattebetaling før tonnageskatteordningen selvfølgelig var latterlig lav, og at den nu også fortsat er latterlig lav. Man kan muligvis på promilleniveau se, at den er steget lidt, fordi rederierne har tjent så styrtende med penge, som de har gjort i de senere år. Så det vil jeg slet slet ikke udelukke. Men det ændrer ikke ved, at den tidligere skatteminister har stået her og fortalt Folketinget, at den ændring var provenuneutral, og at det så viste sig, at rederiet AP Møller, som havde placeret skibe i Bilka og andre mærkelige selskaber, som ikke havde noget med skibsdrift at gøre, på grund af den lov kunne undgå en latent skattebetaling på et milliardbeløb. Det er da at føre Folketinget bag lyset.

Det er bare det, jeg vil advare regeringen mod at gøre, for det burde faktisk kunne få konsekvenser for regeringen, når man så entydigt giver oplysninger til Folketinget, som ikke passer med virkeligheden.

Kl. 16:42

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen): Skatteministeren.

Kl. 16:42

Skatteministeren (Kristian Jensen):

Vi er måske en anelse uden for lovforslagets indhold, men jeg håber, at jeg med formandens til-

ladelse bare må opfordre hr. Frank Aaen til enten under udvalgsbehandlingen af dette lovforslag eller på alm. del at stille spørgsmålet om, hvorledes skattebetalingen har været for rederierne henholdsvis før og efter tonnageskattens indførelse, og så vil hr. Frank Aaen se, at der ikke er tale om promilleniveau, men at der er tale om, at der er en klar stigning i skattebetalingen fra rederierhvervene, efter at tonnageskatten blev indført.

Kl. 16:42

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, og forhandlingen er sluttet. Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Skatteudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

10) 1. behandling af lovforslag nr. L 15:

Forslag til lov om økologisk jordbrugsproduktion m.v. (økologiloven).

Af fødevareministeren (Eva Kjer Hansen).
(Fremsættelse 04.10.2007).

Kl. 16:43

Forhandling

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):

Forhandlingen er åbnet. Fru Inger Støjberg.

Kl. 16:43

(Ordfører)

Inger Beinov Støjberg (V):

Når vi i dag førstebehandler lovforslag nr. L 15, økologiloven, gør vi det, fordi regeringspartierne ønsker at styrke økologien. Der er stigende efterspørgsel efter økologiske produkter, og derfor er det naturligvis meget vigtigt, at lovgivningen følger med tiden. Derfor bliver økologiloven moderniseret nu.

Hovedelementerne i den gældende lov videreføres, men de økologiske producenter i primærproduktionen får en mere moderne og en mere forenklet lov at producere ud fra. Vi forbrugere får en øget garanti for, at når vi køber økologiske produkter, er de også produceret efter de regler, der er gældende.

Et håndgribeligt eksempel på, at den her lov er en fordel for både producenter og forbrugere,

er, at der strammes op over for dem, der ikke har orden i sagerne. Når en økologisk producent har snydt med sin produktion, får han med den nye lov frataget sin autorisation og kan ikke fortsætte med at producere økologiske produkter i op til 5 år, heller ikke i en ny selskabskonstruktion. Det vil med andre ord sige, at han ikke bare kan sælge produktionen til konen og så på den måde i realiteten arbejde videre som producent.

Netop det viser jo, at producentinteresser og forbrugerinteresser kan gå hånd i hånd, for det handler om troværdighed, troværdighed over for forbrugerne, men i høj grad også over for de mange andre producenter, der jo netop efterlever loven.

Lovforslaget forenkler på mange måder den nuværende lov. Førhen skulle man kende både til selve loven og til bekendtgørelsen for at få alle regler med, men nu er bekendtgørelsesstoffet blevet en del af selve loven. Det er en stor fordel for de økologiske producenter.

I det hele taget er den her modernisering og forenkling af økologiloven et meget vigtigt skridt med hensyn til troværdigheden, for troværdigheden skal være i højsædet, når vi taler økologi. Det skal være sådan, at når man som forbruger køber et økologisk produkt, er man sikker på, at alle regler for produktionen er opfyldt. Det skal ganske enkelt være en forudsætning for økologien og for, at økologien kan bevare den troværdighed og det omdømme, som den har nu.

I Venstre støtter vi den positive udvikling, der er omkring økologien, og der er ingen tvivl om, at de moderniseringer og de forenklinger, der ligger i L 15, fortsat vil være med til at styrke den udvikling. Derfor støtter Venstre lovforslaget.

Kl. 16:46

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen): Hr. Ole Vagn Christensen ønsker ordet for en kort bemærkning. Værsgo.

Kl. 16:46

Ole Vagn Christensen (S):

Det gør jeg, for det er jo dejligt at høre, at Venstre har ændret signaler i forhold til den lov, som vi vedtog i 1999, nemlig økologiloven. På det tidspunkt reagerede man imod, at der skulle indføres skrappe kontrolforanstaltninger, men heldigvis var vi i den situation, at et flertal herinde – også bestående af De Konservative – var enige om, at sådan skulle tingene ikke være.

Derfor glæder det mig, at fru Inger Støjberg nu står her og siger, at man er glad for den lov, vi har, med de opstramninger, der har været, og at man endda yderligere siger, at man er interesseret i flere stramninger.

Kl. 16:47

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen): Ordføreren.

Kl. 16:47

Inger Beinov Støjberg (V):

Ja, nu er det jo altid et spørgsmål om, hvordan man læser Bibelen, og jeg kan så forstå, at hr. Ole Vagn Christensen læser Bibelen som ... ja, nu må man vel ikke bruge sådan nogle udtryk her fra Folketingets talerstol.

Jeg vil bare i al stilfærdighed oplyse hr. Ole Vagn Christensen om, at økologiloven ikke er fra 1999, men er 20 år gammel. Vi var rent faktisk dem, der fik den allerallerførste økologilov, og det er jeg stolt over som Venstremand. Jeg synes, det er fantastisk, at vi i Danmark var de første med en økologilov. Dermed heller ikke være sagt, at der ikke er nogen ting, der kunne ændres på de 20 år. Det er jo også det, der er sket. Derfor har vi lagt det her frem, og det er jeg utrolig glad for.

Kl. 16:47

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen): Hr. Ole Vagn Christensen for endnu en kort bemærkning.

Kl. 16:47

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg er glad for, at man agerer i forhold til det, man i 1999 lagde op til over for den socialdemokratiske regering. Dengang sagde den daværende ordfører, at § 10 i loven skulle udgå. Nu skal jeg fortælle, hvad der stod i § 10:

»Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri eller den, ministeren bemyndiger hertil, har til enhver tid mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til jordbrugsbedrifter eller andre virksomheder, som er autoriseret, anmeldt, godkendt eller underlagt kontrol i medfør af denne lov eller regler fastsat i henhold til denne lov. På tilsvarende måde har ministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, adgang til bedriftenes og virksomhedernes regnskab, forretningsbøger m.v., herunder også materiale, der opbevares i elektronisk form. Politiet yder om nødvendigt bistand hertil.«

Denne lovparagraf ønskede Venstres ordfører taget ud af loven. Hvor havde kontrollen så være henne? Og hvor havde den succes været henne, som vi har i dag?

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Ordføreren.

Kl. 16:48

Inger Beinov Støjberg (V):

Man er lige ved at kunne betragte det her som en kommentar og ikke så meget som et spørgsmål. Nu er det jo sådan, at vi behandler en lov, der skal gælde fremadrettet, og ikke en lov, der skulle gælde fra 1999, altså med tilbagevirkende kraft.

Så kan jeg næsten ikke lade være med at ønske hr. Ole Vagn Christensen velkommen til det 20. århundrede.

Kl. 16:49

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Og fru Kirsten Brosbøl ordet for en kort bemærkning.

Kl. 16:49

Kirsten Brosbøl (S):

Hvis vi nu skal kigge fremad, hvilket jeg kan forstå at fru Inger Støjberg meget gerne vil, vil jeg gerne spørge lidt ind til, hvorfor Venstre ikke – idet jeg går ud fra, at Venstre er enig med regeringen – i denne her lov vil være med til at åbne op for, at også rekreative områder kan drives på økologisk vis. Fra Socialdemokraternes side synes vi jo, det ville være ganske fornuftigt, at vi allerede nu, når vi nu er i gang med denne her modernisering af lovgivningen, åbner op for, at man også kan bruge økologimærket i forbindelse med rekreative områder.

Jeg kan se af kommentarerne til høringssvarene, at man sådan set ikke er så vild med det, og der vil jeg bare gerne høre, hvad Venstres begrundelse for det er.

Kl. 16:50

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Ordføreren.

Kl. 16:50

Inger Beinov Støjberg (V):

Først og fremmest skal jeg meget beklage, at jeg ønskede hr. Ole Vagn Christensen velkommen til det 20. århundrede, det var sådan set det 21. århundrede, jeg ville ønske hr. Ole Vagn Christensen velkommen til. Men nu bevægede vi os jo i en diskussion, der foregik i det 20. århundrede, så det var simpelt hen det, jeg blev så optaget af. Det beklager jeg meget.

Omkring de rekreative områder bliver jeg nødt til med skam at meddele, at jeg ikke har været med til forarbejdet omkring det her lovforslag, for det er Venstres fødevarerordfører, hr. Jens Kirk, der har været med til det, men jeg vil

meget gerne se på de forslag, som Socialdemokraterne måtte have på det her felt. Jeg går ud fra, at Socialdemokraterne rejser det i udvalgsarbejdet, og så må vi tage diskussionen derfra.

Kl. 16:50

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Fru Kirsten Brosbøl for endnu en kort bemærkning.

Kl. 16:50

Kirsten Brosbøl (S):

Jeg skal så undlade at stille flere kritiske spørgsmål, men bare henvise til høringssvarene og høringsnotatet, hvoraf det sådan set fremgår, at flere af høringsparterne faktisk har fremhævet det her som noget, man godt kunne tænke sig at få med ind. Det Økologiske Fødevareråd har anbefalet, at man gør det. Men det er altså noget, som regeringen afviser, og det synes vi bare er rigtig ærgerligt.

Kl. 16:51

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Ordføreren.

Kl. 16:51

Inger Beinov Støjberg (V):

Nu er det selvfølgelig ikke alt, som Det Økologiske Fødevareråd er kommet med af forslag, der er kommet med, men jeg vil bare bemærke, at utrolig mange af de ønsker, som rådet er kommet med, rent faktisk er blevet indarbejdet i lovforslaget, og det synes jeg også vidner om det utrolig gode samarbejde, der har været mellem ministeren og rådet.

Kl. 16:51

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Tak til ordføreren. Vi går videre i ordførerrækken, og den næste, der får ordet, er hr. Ole Vagn Christensen, som får ordet i det 21. århundrede.

Kl. 16:51

(Ordfører)

Ole Vagn Christensen (S):

Til det er der kun at sige, at det jo var godt, at vi var så forudseende, at vi kunne se ind i det 21. århundrede, at der var brug for skærpede bestemmelser. Jeg kan også forstå på det lovforslag, der ligger her, at bestemmelsen sådan set ikke er taget ud, men faktisk stadig væk er gældende.

Jeg vil godt sige, at den nuværende økologilov er en socialdemokratisk succeslov, som har skabt et af den nyere tids største innovationstilg inden for moderne landbrugs bæredygtige produktionsform: den økologiske produktionsform. Med de moderniseringer af loven, der nu er lagt op til, begrænses og svækkes innovatio-

nen eller miljøkravene samt straffebestemmelserne ikke, og der må vi sige til Venstres fødevarerminister, at det er dejligt, at der nu helt bakked op om økologien og troværdigheden omkring økologien, netop i forbindelse med at man har fastholdt de stramme straffebestemmelser.

Når det er sagt, er der flere ting, vi vil arbejde for bliver draget med ind i det videre arbejde i udvalget. Det gælder ikke mindst inddragelsen af arbejdsmiljøet. Vi undrer os meget over, hvorfor ministeren har valgt at udelade arbejdsmiljøet fra formålsparagraffen, når Det Økologiske Fødevareråd i enighed har anbefalet, at der også skrives en henvisning til arbejdsmiljøet. De økologiske landmænd er helt enige i, at et sundt og godt arbejdsmiljø er en naturlig del af det røde økologimærket. Hvis ministeren ikke ændrer holdning undervejs i udvalgsbehandlingen – vi håber, det vil ske – så vil vi stille et ændringsforslag om at få arbejdsmiljøet skrevet ind.

Samtidig har der været en anbefaling af, at man åbner mulighed for, at også rekreative områder skal drives økologisk. Det er jo en livsstilsform, når vi taler om økologi, og derfor handler det sådan set om, at man ikke bare køber økologi, men også om, at man, når man bevæger sig i naturen, er fuldstændig klar over, at i fritiden er det også økologi, det handler om. Så jeg håber, at vi får ministerens svar på det, eller også kan vi jo arbejde videre med det i udvalget.

Når vi Socialdemokrater kan sige, at den nuværende lov er en socialdemokratisk succeshistorie, er det ikke mindst, fordi de indvendinger, der blev gjort i sin tid af Venstre og Dansk Folkeparti, med den nuværende lov er gjort til skamme. Der kom indvendinger fra Venstre om, at de godt kunne være i tvivl om, hvor stor interesse der reelt var hos producenterne og forbrugerne. Hvordan er det så gået? Ifølge Danmarks Statistik hedder det, at danskerne i 2006 købte økologiske fødevarer som aldrig før i supermarkederne. Supermarkedernes økologiske salg steg til 2,7 mia. kr. svarende til en stigning på 18 pct., og senest har mejerigiganten Arla meldt ud, at de vil producere 25 pct. mere økologisk mælk og har brug for flere landmænd, så det er heldigt, at fødevarerministeren netop har så mange ansøgninger liggende, at man kan være med til at opfylde dette mål, og jeg har endda forstået, at man har sat en ekstra ansøgningsrunde i gang.

Hvad angår straffebestemmelserne for at sikre troværdighed, har vi været meget inde på, at vi der lagde grundlaget, men jeg forstår også, at

der arbejdes videre med dette grundlag for økologimærket.

Moderniseringsforslaget er en rammelov med en lang række ministerbemyndigelser. Vi Socialdemokrater har svært ved at se, at moderniseringsbestemmelserne støder mod nogle af vores fundamentale principper, som der har været, siden vi sammen med De Konservative, Socialistisk Folkeparti, Centrum-Demokraterne, Det Radikale Venstre og Enhedslisten vedtog dem.

Men når det er sagt, er der flere ting, vi mener man bør arbejde videre med i fremtiden. Det gælder også energiforbruget samt administrationen af de miljøbestemmelser, der nu lægges ind, på grund af at vi får en ny strukturreform, hvor det tidligere har været amterne, der har haft dette ansvar. Det gælder også EU-bestemmelserne, hvor vi jo er gået ud over EU-bestemmelserne, altså fastholdelsen af disse, samt de spørgsmål, der kan være i forbindelse med bøder og afgifter.

Det er nok en lov, der vil revolutionere økologien i Danmark. Det tror vi nu ikke så meget på, for det tror vi er sket, de tiltag er foretaget, men vi tror, at vi kan udvikle dette område. Det kræver, at man også kigger på spørgsmålet om kostforplejningen i hele den offentlige sektor, og herudover drejer det sig om, at vi Socialdemokrater endnu en gang slår fast, at vi vil arbejde konstruktivt med det forslag, som vi selv har lagt grunden til, men i øvrigt finder vi, at den der opdeling af økologien på to ministerier ikke er helt formålstjenlig.

Kl. 16:57

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Fru Inger Beinov Støjberg for en kort bemærkning.

Kl. 16:57

Inger Beinov Støjberg (V):

Jeg kunne godt tænke mig at vide, om Socialdemokraterne og hr. Ole Vagn Christensen mener, at en formålsbestemmelse skal afspejle den lov, som det handler om.

Kl. 16:57

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Ordføreren.

Kl. 16:57

Ole Vagn Christensen (S):

Til det er der kun at sige ja. For derved får man jo slået en lang række bestemmelser fast, som man nu også får beskrevet i en formålsparagraf. Men det ændrer jo ikke ved, at bestemmelserne eksisterer. Det vil sige, at det, at man får det

skrevet i en formålsparagraf, måske gør svaret lidt stærkere, også for dem, der kunne have nogen tvivl om, hvorfor man bygger en formålsparagraf op.

Kl. 16:58

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen): Fru Inger Støjberg for endnu en kort bemærkning.

Kl. 16:58

Inger Beinov Støjberg (V):

Det kan jeg kun være helt enig med hr. Ole Vagn Christensen i. Men derfor undrer det mig egentlig også, hvorfor Socialdemokraterne er så forhoppede på netop at få arbejdsmiljøet og arbejdsmiljøloven skrevet ind i formålsparagraffen, for jeg går da ud fra, at også Socialdemokraterne mener, at der skal være et godt arbejdsmiljø også for helt konventionelle landmænd og ikke kun for de økologiske landmænd.

Derfor er det faktisk noget af en mærkværdig indstilling, at arbejdsmiljøet pludselig skal til at fremgå af en formålsparagraf i økologiloven, fordi arbejdsmiljøloven jo gælder både for konventionelle og økologiske landmænd. Så jeg vil sige til hr. Ole Vagn Christensen, at det simpelt hen ikke hænger sammen.

Kl. 16:59

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen): Ordføreren.

Kl. 16:59

Ole Vagn Christensen (S):

Det spørgsmål havde jeg forventet fra nogen, der er bagstræberisk over for, at man sådan set begynder at se det at producere under økologiske forhold i en helhed. Vi mener i øvrigt også, at Det Økologiske Fødevareråd har haft arbejdsmiljøet med inde i sine overvejelser. Og sådan som jeg har forstået den tidligere fødevareremister, har han også udtalt sig om, at han ikke ville udelukke, at det også kunne finde sted. Men jeg forstår altså, at hans partifæller har en anden opfattelse af denne bagstræberiskhed.

Kl. 16:59

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen): Vi går videre i ordførerrækken. Næste ordfører er fru Mia Falkenberg.

Kl. 16:59

(Ordfører)

Mia Falkenberg (DF):

Da vores ordfører ikke kan være til stede, skal jeg hermed fremføre Dansk Folkepartis synspunkter vedrørende lovforslaget.

Dansk Folkeparti er positivt indstillet over for det fremsatte forslag, da det i højere grad bliver

nemmere at udføre sanktioner over for økologiske landmænd, hvis de ikke overholder de retningslinjer, der er for at drive økologisk landbrug.

Dansk Folkeparti er også glade for at kunne konstatere, at samarbejdet om den nye lov er foregået med de organisationer, som har indsigtten. Derfor hilser vi også Det Økologiske Fødevareråds anbefalinger velkommen.

Et af de punkter, der ligger Dansk Folkeparti meget på sinde, er, at forbrugere skal kunne stole på det danske Ø-mærke, som står for økologiske produkter. Forbrugernes ret til at kende de forskellige produkter fra hinanden og rent faktisk kunne stole på, at produktet er økologisk, er altafgørende for os. Gennemsigtighed er vigtigt for at skabe et godt grundlag, som ikke kan misforstås, og som gør det nemmere at ramme dem, som prøver at snyde.

Derudover vil Dansk Folkeparti gerne kvittere for dette lovforslag, da det er en naturlig videreudbygning af økologipakken, som Dansk Folkeparti var med til at forhandle igennem, og som gav hele økologiområdet en større økonomisk indsprøjtning.

Der er kun gode ting at sige om dette forslag, da det er et skridt i den rigtige retning. Det gælder forbrugere, økologien, miljøet og ikke mindst dyrevelfærden. Dyrevelfærd er et af koedeordene i en god økologipolitik. Nu bliver muligheden for at fritage eller nægte landmænd deres autorisation på grund af vanrøgt af deres dyr langt mere konsekvent, og det glæder Dansk Folkeparti.

Dansk Folkeparti siger ja til forslaget og ser frem til udvalgsarbejdet.

Kl. 17:01

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen): Tak til ordføreren. Jeg skal nu give ordet til hr. Ole Glahn, som efter aftale mellem ordførerne får ordet nu på dette tidspunkt i talerrækken. Værsgo.

Kl. 17:02

(Ordfører)

Ole Glahn (RV):

Vi er fra radikal side meget tilfredse med, at der kommer disse ændringsforslag i dette lovforslag, men vi undrede os lidt, da vi læste pressemeddelelsen, for man kunne sådan få indtryk af, at der var et kæmpe problem med, at økologiske landmænd snød meget, og at sanktionerne derfor skulle være stærkere.

Heldigvis er det ikke tilfældet. Det er sådan, at det er meget, meget få økologer, som er blevet

taget i ikke at overholde reglerne, og det generelle indtryk er, at det er meget få økologer, der i det hele taget kunne finde på at snyde, fordi det i høj grad også er en livsstil at være økologisk producent.

Vi er til gengæld meget enige i, at det er afgørende vigtigt, at der er en fuldstændig sikkerhed i forbindelse med Ø-mærket, altså at når man producerer økologisk, så bliver reglerne også overholdt. Det kan man være sikker på i dag, men man kan sige, at det her lovforslag yderligere sætter kraft bag de specielle og store krav, der stilles til økologisk produktion, og det er kun rimeligt, at der er de store krav.

Når forbrugerne køber økologiske varer, så kan de stole på, at der i produktionen af økologiske varer er taget store hensyn til miljø, natur, biodiversitet og planters, dyrs og menneskers sundhed samt ikke mindst dyrevelfærd. Det er da en melding fra regeringen, der vil noget. Så langt så godt.

Desværre rækker begejstringen ikke langt, for regeringen er alt for passiv i sin tilgang til økologisk omlægning og til at tage nogle initiativer, der virkelig rykker. Vi har simpelt hen brug for, at vi her i Folketinget vedtager en plan, der kan gøre Danmark til verdens førende producent af økologiske varer, og som kan gøre Danmark til et land, der er kendt for økologi, som Sverige er for Volvo, og som Schweiz er for kukure eller chokolade.

Det kræver en vision og en række mål efterfulgt af handling på økologiområdet, som principielt er identisk med det, man i sin tid lavede, da man vedtog en plan for vedvarende energi for Danmark, som jo har været med til at gøre Danmark verdensberømt på vindmølleområdet, og som betyder, at vi både har fået mange arbejdspladser og også får store eksportindtægter på vindmøller.

Vi mener, at der er behov for, at man fra regeringens side på samme måde kommer med et initiativ på økologiområdet. Når nu markedet gerne vil, når nu hensynet til naturen taler for det, når nu hensynet til miljøet taler for det, når nu hensynet til menneskers og dyrs sundhed taler for det, når nu hensynet til dyrevelfærd og biodiversiteten taler for det, hvorfor er det så lige at regeringen ikke vil handle mere konkret i form af en plan og konkrete tiltag, der kan udvikle viden om den økologiske produktionsform, så der kan produceres mere og endnu mere bæredygtigt til lavere priser? Der er brug for meget forskning i produktionsformer, i pro-

duktudvikling, i markedsføring, i fremme af eksport og i de sundhedsmæssige konsekvenser af at indtage økologiske fødevarer.

Med vedtagelsen af dette lovforslag kan al diskussion om økologiens store fordele i forhold til traditionel landbrugsproduktion også forstumme. Det glæder vi os over. Det er en meget vigtig konstatering, som på det holdningsmæssige plan yderligere kan fremme omlægningen og øge efterspørgslen på økologiske varer. Det er en nødvendig forudsætning, men altså ikke en tilstrækkelig forudsætning.

Så vi kan anbefale forslaget, idet vi dog bemærker, at vi forsat principielt mener, at det er forkert, at man har en opdeling mellem Fødevarerministeriet og Familie- og Forbrugerministeriet, når det gælder landbrugsspørgsmål og i det her tilfælde også det økologiske område. Men ellers kan vi anbefale forslaget.

Kl. 17:05

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Tak til ordføreren. Jeg skal nu give ordet til hr. Allan Niebuhr.

Kl. 17:05

(Ordfører)

Allan Niebuhr (KF):

Økologien er kommet for at blive. Jeg vil sige det sådan, at økologien er i en rivende udvikling. Og hvorfor er den så er det? Økologien er i en rivende udvikling, fordi forbrugerne vil økologien, fordi forbrugerne ønsker de økologiske varer, og det er derfor, at den her sag er oppe i dag. Det er netop, at vi nu får sikret, at forbrugerne fuldt ud kan stole på, at de varer, der sælges som økologiske, er økologiske.

Jeg er fuldstændig enig med den forrige taler, hr. Ole Glahn, i, at økologiske landmænd ikke er snydere og svindlere, og det er ikke derfor, at den her lov skal gennemføres, som den ser ud nu. Det er simpelt hen et spørgsmål om, at vi i hvert fald på alle måder sikrer, at der ikke kan sås tvivl om, at det, forbrugerne ønsker, det, forbrugerne køber, det, forbrugerne betaler for, også er det, de får, og det sikrer vi gennem de her ændringer i økologiloven.

Jeg vil gerne slå fast, som det også bliver sagt i visse reklamer, at det her jo er en win-win-situation, netop fordi forbrugerne får den vare, de ønsker, samtidig med at det sikrer, at økologerne ikke bliver snydt, fordi nogen prøver at skabe en konkurrenceforvridende situation og dermed score kassen ved at snyde i krogene og sælge deres produkter som økologiske varer, selv om de ikke kan leve op til det.

Derfor synes vi, at det er en rigtig god idé, at vi nu har denne situation, hvor man kan gå ind og slå meget hårdt ned på de her såkaldte økologer, der måtte forsøge at omgå loven, og dermed fratage dem muligheden for i fremtiden at sælge deres varer under falsk betegnelse. Derfor synes vi, at det er en rigtig god idé, og vi ser meget frem til at få det her gennemført, således at vi stadig væk kan være med til at fremføre, at Danmark er landet med økologi, landet med økologiske varer, som man kan stole på. Derfor støtter vi forslaget.

Kl. 17:08

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Hr. Ole Vagn Christensen for en kort bemærkning.

Kl. 17:08

Ole Vagn Christensen (S):

Hr. Allan Niebuhr har lige holdt en god tale. Det er også fuldt forståeligt, for der har jo tidligere været fuldstændig enighed om, hvordan vi kunne udbygge økologien. Derfor er det en fælles succeshistorie.

Når jeg alligevel beder om ordet, er det for at få svar på spørgsmålet: Hvordan ser De Konservative på den arbejdsmiljødiskussion, som også føres i den offentlige debat?

Kl. 17:09

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Ordføreren.

Kl. 17:09

Allan Niebuhr (KF):

Jeg ser sådan på det, at arbejdsmiljøloven skal overholdes af alle, også af det konventionelle landbrug, som det også er blevet sagt. Her er vi ikke spor anderledes stillet, for økologisk landbrug og konventionelt landbrug skal overholde arbejdsmiljøloven. Det kan der ikke være nogen tvivl om. Derfor mener jeg ikke, at det har nogen særskilt rolle i det her spil.

Der er nogle ting omkring økologi, hvor man siger, at her sikrer man nogle ting, bl.a. er arbejdsmiljøloven og dyrevelfærden blevet nævnt. Det er jo ikke rigtigt kun dér. Selvfølgelig har vi god dyrevelfærd og godt arbejdsmiljø også inden for økologien. Men det har vi da forhåbentlig også i det konventionelle landbrug. Der er ikke nogen forskel. Det er ikke sådan, at man, fordi man er konventionel landmand, ikke skal have en god dyrevelfærd, ikke skal have et godt arbejdsmiljø og ikke skal behandle sine medarbejdere ordentligt.

Derfor er der ikke nogen forskel, sådan som jeg ser det.

Kl. 17:10

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):

Hr. Ole Vagn Christensen.

Kl. 17:10

Ole Vagn Christensen (S):

Når jeg talte om, at hr. Allan Niebuhrs tale var en god tale, så var det, fordi der blev nævnt lidt om de brodne kar. Også økologimærket blev nævnt, og at det selvfølgelig også har konsekvenser for det.

Jeg er nødt til igen at spørge: Mener De Konservative ikke, at der burde være den samme konsekvens med hensyn til økologimærket, hvis man ikke har det, som hr. Allan Niebuhr taler om, nemlig et godt arbejdsmiljø, som er gældende for alle? Hvis vi virkelig kan tale om, at det ikke eksisterer, skal man så som økologisk jordbruger have lov at have økologimærket?

Kl. 17:11

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):

Ordføreren.

Kl. 17:11

Allan Niebuhr (KF):

Jeg vil stadig væk fastholde, at man selvfølgelig skal have et godt arbejdsmiljø, også inden for økologi. Jeg mener bare ikke, at det skal indskrives i økologiloven, for det skal man altså også have i det konventionelle landbrug. Derfor mener jeg, det ville være forkert, hvis man i økologilovgivningen begyndte at indsætte en særskilt tilføjelse, som også er gældende alle andre steder. Derfor mener jeg stadig væk ikke, at det hører hjemme i lovgivningsarbejdet med økologiloven. Dermed ikke være sagt, at vi ikke skal have et godt arbejdsmiljø også på det område, men det skal vi altså også i det konventionelle landbrug.

Kl. 17:11

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):

Hr. Kristen Touborg for en kort bemærkning.

Kl. 17:11

Kristen Touborg (SF):

Jeg synes ikke rigtig, ordføreren svar til hr. Ole Vagn Christensen er dækkende.

Jeg vil gerne spørge ordføreren, om det ikke er korrekt, at man med hensyn til miljøforhold har skrappe regler for det økologiske landbrug, end man har for det konventionelle. Jeg vil godt spørge ordføreren: Er det ikke rigtigt, at man med hensyn til dyrevelfærd har skrappe regler, der skal overholdes inden for økologien, end man har inden for det konventionelle landbrug? Hvorfor kan man så ikke også have det med hensyn til arbejdsmiljøet?

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Ordføreren.

Kl. 17:12

Allan Niebuhr (KF):

Jo, men det er jo fuldstændig rigtigt, at man har nogle ændringer med hensyn til miljøet, at man har nogle skrappe regler med hensyn til dyrevelfærden. Det er jo netop det, der er med til at gøre, at den økologiske landmand kan sælge sine produkter som økologiske, og det er der, vi kan slå ned over for det.

Kl. 17:12

Men arbejdsmiljølovgivningen er ens, uanset om man er økolog eller man er konventionel landmand, der er ingen forskel, og derfor skal det heller ikke stå særskilt her. Der er nøjagtig de samme betingelser med hensyn til et godt arbejdsmiljø, hvad enten landmanden er økolog eller han er konventionel landmand.

Kl. 17:13

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Hr. Kristen Touborg for endnu en kort bemærkning.

Kl. 17:13

Kristen Touborg (SF):

Nu siger ordføreren, at arbejdsmiljøloven er ens. Det er de andre love sådan set også, indtil man melder sig frivilligt til at være økologisk producent. Derfor ville der ikke være noget som helst i vejen for, at man også på arbejdsmiljøområdet kunne sige, at der skulle være nogle skrappe regler inden for det økologiske landbrug, end der er for det konventionelle. Er ordføreren ikke enig i det?

Kl. 17:13

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Ordføreren.

Kl. 17:13

Allan Niebuhr (KF):

Jeg vil sige det igen meget klart og tydeligt: Reglerne er forskellige, når vi snakker miljø, når det drejer sig om økologer og konventionelle landmænd. Reglerne er forskellige, når vi snakker dyrevelfærd.

Hvis man ønsker at ændre på det med arbejdsmiljølovgivningen, jamen så er det jo helt andre steder, vi skal ind og stille reglerne op omkring det her. Det hører ikke hjemme i økologilovgivningen. Efter min bedste overbevisning er arbejdsmiljølovgivningen ens, hvad enten man er økolog eller konventionel landmand, og derfor bør det heller ikke indføres i den her lov. Det er så en helt anden drøftelse, vi må tage omkring arbejdsmiljøet generelt set, og om det skal for-

bedres, men det hører ikke hjemme i den her lovgivning.

Kl. 17:14

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):
Tak til ordføreren. Vi går videre i ordførerrækken, og jeg giver ordet til hr. Kristen Touborg.

Kl. 17:14

(Ordfører)

Kristen Touborg (SF):

Efter SF's opfattelse sker der med denne lovændring nogle forbedringer.

Det er godt, at loven bygger på forsigtighedsprincippet, forstået på den måde at økologerne skal fravælge pesticider m.v., også ud over, hvad der er aktuelt videnskabeligt belæg for.

Meget gift er blevet spredt ud gennem tiden med henvisning til, at det er helt uskadeligt.

Jeg vil godt nævne et enkelt eksempel på en sådan situation og minde om, hvad der var god tone og den fremherskende opfattelse, da det såkaldte Roundup kom på markedet. Man sagde, at det var aldeles uskadeligt for jord, vand, fugle og fisk, også på baggrund af videnskabelige forsøg. Man glemte bare at tage højde for, at nedbrydningsproduktet har helt andre egenskaber, som betyder, at grundvandet, altså vores drikkevand, bliver ubrugeligt. Derfor er det vigtigt med forsigtighedsprincippet. Det, der er god latin i dag, er ikke nødvendigvis god latin i overmorgen.

Lovforslaget lægger vægt på, at økologiens omdømme, økologiens troværdighed, er i top. Det er SF meget enig i er af den allerstørste betydning. Forbrugerne må kunne stole på, at når en vare er økologisk fremstillet, er der garanti for kvaliteten sådan forstået, at den er giftfri, og den er produceret dyrevelfærdsmæssigt og miljømæssigt bæredygtigt.

I samme ånd synes vi at de hårde straffe skal være. Det skal være således, at eventuelle brodekar holder sig i skindet.

Men ændringen af økologilovgivningen i to ministerier finder vi er ret uhensigtsmæssig. Det beskrives som en forenkling, men helt ærligt vil jeg sige til ministeren: Det er vel det modsatte.

Så har jeg hæftet mig ved, at man under evalueringen af den gældende lov har haft et udvalg siddende, som har arbejdet i nogle måneder og er kommet med udtalelser om det her, og så vidt jeg kan se, er de overhovedet ikke blevet hørt om det hensigtsmæssige – eller mindre hensigtsmæssige – i at lave de her ændringer imellem ministerierne. Men det vil jeg godt have

ministerens udsagn om, når ministeren svarer efter debatten.

Kl. 17:17

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):

Tak til ordføreren. Næste ordfører er hr. Per Clausen.

Kl. 17:17

(Ordfører)

Per Clausen (EL):

Det er jo helt fantastisk at stå her i dag og lytte til en debat om økologilovgivningen, hvor man kan høre, hvordan begejstringen for økologi har bredt sig i alle politiske partier i Folketinget. Det synes jeg er en dejlig ting, og det er måske en af de allermest positive ting ved debatten i dag, for man må jo erkende, at det ikke er de store, radikale forbedringer, der ligger i det her lovforslag. På et enkelt område kan man måske endda sige, at lovforslaget sådan fastfryser en efter vores opfattelse uheldig tilstand, nemlig opdelingen af økologi, ligesom opdelingen af al mulig anden fødevarerpolitik i det her land, mellem to forskellige ministerier. Det giver mange vanskeligheder generelt set, og jeg mener sådan set, at det er endnu mere alvorligt, når vi snakker om økologi, end når vi snakker om resten af landbrugsområdet, fordi økologien netop insisterer på en sammenhæng hele vejen igennem, og den bliver nedbrudt.

Nu er det jo en sandhed med modifikationer, at det er det her lovforslag, der nedbryder den sammenhæng, for det har regeringen jo i praksis gjort ved den opgavefordeling, man har vedtaget, men jeg skal nu alligevel benytte lejligheden til at sige, at det er vi i Enhedslisten helt klart imod.

Til gengæld vil jeg da godt rose regeringen for, at man på et enkelt område har lyttet til de høringssvar, der er kommet, og at man derfor har præciseret de ting, der er omkring det økologiske forsigtighedsprincip, i selve lovgivningens paragraffer. Det tror jeg sådan set er en vigtig og god ting, som jo også er foreslået af mange, men som nu også er kommet med, og det synes jeg faktisk er ganske fint.

Jeg vil benytte lejligheden til i hvert fald at nævne en enkelt problemstilling, som kun perifert går ind i forhold til den her lovgivning, for lovgivningen beskæftiger sig jo også med den nye økologiforordning fra EU. Man konstaterer jo, at den ikke kræver de store lovændringer, og det er også korrekt. Men det betyder jo ikke, at den nye økologiforordning ikke på i hvert fald

ét område kan komme til at spille en negativ rolle. Og det er jo de regler, der gør, at muligheden for, at det danske økologimærke kan bruges til at gå foran i forhold til EU, jo forsvinder.

Det forsvinder på dyrevelfærdsområdet, hvor det har eksisteret tidligere, og det forsvinder også på andre områder, fordi man jo siger, at de muligheder, der er for at gå videre, ikke kan benyttes i forbindelse med statslige mærker. Og det synes vi i hvert fald i Enhedslisten er meget, meget problematisk og meget, meget ærgerligt, fordi det faktisk har været vores opfattelse, at den mulighed, der har været for, at Danmark kunne gå foran på det her område, jo ikke kun giver os nogle muligheder for at gøre nogle ting i Danmark, som man ikke umiddelbart kan få tilslutning til i EU, men jo selvfølgelig også giver os mulighed for at gøre nogle ting, der kan inspirere også andre lande til at bevæge sig længe, end det ellers er sket.

Vi synes også, at det er lidt ærgerligt, at man ikke i forbindelse med den her lovgivning, som andre har været inde på, forsøger at inddrage andre aspekter. Altså, man kunne jo starte med at sige det på den måde, at det jo er en politisk beslutning, at dyrevelfærd er en del af økologibegrebet, for dyrevelfærd ligger jo på en måde uden for økologibegrebet. Så derfor kunne man naturligvis med samme begrundelse, som man har inddraget dyrevelfærdsbegrebet med, også inddrage andre miljøhensyn, og man kunne også inddrage spørgsmålet om arbejdsmiljø.

Det er jo så en politisk beslutning, at regeringen siger, at der ikke skal være særlig gunstige arbejdsmiljøbestemmelser inden for økologiområdet, hvad jeg ikke kan forstå hvorfor man siger, fordi det jo sådan set kunne være endnu et forsøg på ligesom at løfte økologimærket til at være et generelt signal om, at her foregik produktionen på en på alle måder bæredygtig måde. Det har man så valgt at sige at man ikke vil, og det er selvfølgelig ærgerligt, og så må vi se i det videre udvalgsarbejde, om der er nogen baggrund for at gå videre med ændringsforslag eller andre ting i forhold til det.

Når man nu har anledning til at byde en ny minister på det her område velkommen ved at være positiv, skal jeg afslutningsvis sige – og det er ikke kun det, at det jo er en fornøjelig ting, at alle mennesker i Folketinget nu er begejstrede for økologi, der driver værket – at som det ser ud nu, tyder alt på, at Enhedslisten vil ende med at stemme for det her lovforslag.

Kl. 17:22

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):

Så er det hr. Leif Mikkelsen som ordfører.

Kl. 17:22

(Ordfører)

Leif Mikkelsen (NY):

Økologiloven skal strammes – det har været ministerens opvarmning til det her punkt, i hvert fald i pressen. Det er jo selvfølgelig et rigtigt signal at give, når økologi skal sende et signal om noget, man kan regne med, så man er villig til at betale for at få den vare, man nu forventer at få. Der er grund til at sikre så skarpe regler, at der er garanti for det.

I lyset af sådan en overskrift, sådan et hovedsignal, mener jeg også, det er nødvendigt at understrege, at den økologiske produktion i Danmark foregår særdeles ansvarligt, og at vi har en lang række producenter, der til punkt og prikke overholder reglerne; de anstrenger sig rent faktisk for det, og for den enkelte står der ret meget på spil. Opfattelsen helt generelt er, at det foregår særdeles ansvarligt. Det kræver godt landmandskab at gennemføre og holde fast i en økologisk produktion.

Virkeligheden er jo den, og det fremgår meget tydeligt af bemærkningerne til det her lovforslag, at efterspørgslen er stigende, men at der bliver brugt et vigende areal til økologi. Og det er et problem på sigt, at der ikke er en udvidelse af det areal, der anvendes til økologi. Derfor melder spørgsmålet sig her: Hvad gør man for det? En ting er, at man strammer op og siger, at nu skal forbrugerne være trygge, men hvad kan vi gøre for at øge interessen for at være økologisk producent? Det kan være både Landbrugets Rådgivningscenter og landboforeninger og deres konsulenter, der skal være på tærerne og opfordre til, at det faktisk er en god vej at gå.

Jeg noterer mig, og jeg håber, jeg læser det rigtigt, at der i lovforslaget er en smidiggørelse af de perioder, som en økologisk landmand, der er inde i rytmen, skal binde sig til med en fortsættende virksomhed, altså at det ikke er de her klumper, en årrække, som man skal binde sig til med risiko for store prisudsving – hvilket vi har set i de senere år – der gør det usikkert, om man skal binde sig for næste periode eller ej. Det har i praksis betydet, at en del er faldet fra i de senere år, fordi man ikke har turdet satse på en 5-årsperiode fremover osv.

Jeg bliver også nødt til at sige her i dag, at der er en lang række producenter, der er meget dygtige på det her område, og som overholder det

til punkt og prikke, og som har brug for en meget stor smidiggørelse af det her forløb, så de meget smidigt både kan inddrage yderligere arealer i en økologisk produktion og fastholde den i en overskuelig fremtid uden at skulle satse for hårdt. Det tror jeg faktisk kan bidrage til, at vi får inddraget yderligere arealer til økologisk produktion, når nu den side af sagen er i orden, at forbrugerne bliver gjort trygge med det her forslag.

I det hele taget kunne man jo gøre meget for økologisk produktion. Det overvejes i Ny Alliance som en mulighed at pege på differentieret moms på sunde produkter, altså frugt og grønt. Der kunne man også tænke økologisk. Det kunne måske også fra regeringens side overvejes, om det var interessant med en differentiering i de jordskatter, vi har, alt efter om man nu bruger sin jord til økologisk produktion eller ej, al den stund økologisk produktion jo ikke efterlader en regning til fremtidens borgere i det her samfund rent miljømæssigt.

Så der er mange gode ting at sige om det. Og jeg glæder mig særdeles over det. Som den, der i praksis har en baggrund som økologisk landmand, vil jeg bare sige, at det sådan set er muligt at udvide med mange flere arealer i Danmark, hvis vi ellers giver de landmænd, der vil det, gode muligheder for det, og jeg vil opfordre til det. Vi stemmer for forslaget.

Kl. 17:26

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen):

Tak. Så er det fødevareministeren.

Kl. 17:26

Fødevareministeren (Eva Kjer Hansen):

Jeg vil gerne starte med at takke ordførerne for venligheden i dag og den meget positive opbakning til lovforslaget. Det er jo særlig dejligt, i og med at det er det første lovforslag, jeg har til behandling som fødevareminister, og jeg vil tillade mig at tolke det som et udtryk for, at vi får et rigtig godt samarbejde på området, og jeg vil også lægge mig i selen for, at der netop kan hentes bred opbakning til de forskellige initiativer.

Der er jo på det økologiske område generelt et meget fint samarbejde mellem de forskellige parter, og bl.a. har Det Økologiske Fødevareråd jo her i foråret drøftet en række temaer med betydning for økologien. Det har betydet, at vi sammen har fået identificeret nogle af de barrierer, der kan være for udviklingen af den økologiske produktion i Danmark. Faktisk har vi allerede taget initiativ til rent administrativt at fjerne nogle barrierer. Bl.a. gælder det i forhold til

det, som hr. Leif Mikkelsen var inde på omkring inddragelse af arealer, at vi der, hvor vi har kunnet smidiggøre det administrativt, faktisk allerede har gjort det. Men arbejdet har også ført til det her forslag til en ny økologilov, hvor alle relevante aktører jo har haft mulighed for at få indflydelse på processen. Jeg synes, der er lavet et rigtig godt og grundigt forarbejde, som jo også viser sig ved, at der er en bred tilslutning til det lovforslag, der så ligger nu.

Som flere ordførere har været inde på, er forbrugertillid simpelt hen kodeordet for økologien og for afsætningen. Det er afgørende, at forbrugerne kan have tillid til, at det produkt, de køber, også rent faktisk er økologisk produceret; det er den tillid, som skal bære økologien videre. Og det er derfor, vi nu strammer op, bl.a. i forhold til vanrøgt af dyr, i forhold til at man, hvis man har fået frataget sin autorisation, så ikke bare skal kunne fortsætte med drift af økologisk virksomhed i en ny selskabskonstruktion – afhængigt af, hvor grov overtrædelsen har været.

Flere ordførere, bl.a. hr. Ole Glahn, var inde på, at der heldigvis ikke sker mange overtrædelser af økologireglerne, og det er jo kun positivt. Men alligevel synes jeg, det er vigtigt, at vi netop arbejder på forbrugernes tillid. Der var f.eks. i sidste nummer af Forbrugerrådets blad Tænk et resultat af en forbrugerundersøgelse, som de havde gennemført blandt deres læsere, og undersøgelsen viste, at to ud af tre stoler på Ø-mærket. Jeg håber jo så på, at vi med den her foreslåede opstramning af loven yderligere kan styrke forbrugernes tillid, sådan at vi også rent faktisk får de sidste med, så de også regner med, at de kan stole på Ø-mærket.

Der er flere, der har været inde på det her med, om andre arealer skulle kunne inddrages, altså at andre arealer end dem til jordbrugsformål skulle være omfattet af reglerne, og det er selvfølgelig en diskussion, man kan tage, hvor hensigtsmæssigt det vil være. Det, der har været vigtigt for mig, er, at økologiloven regulerer jordbrugsproduktionen, og det er den, jeg har villet koncentrere mig om med det her lovforslag. Hvis man skal ind på nogle overvejelser om, om også andre arealer skulle være omfattet af bestemmelserne, vil det jo kræve en drøftelse af, hvad det så er for nogle kriterier, der skal gælde, hvordan man skal følge op på det osv. Den diskussion kan vi selvfølgelig tage, men som sagt har det været afgørende for mig at koncentrere mig om selve jordbrugsproduktionen.

Så er der også ordførere, der har været inde på, at arbejdsmiljøet er vigtigt, og nogle har endda været inde på, at det burde tages med. Jeg er fuldstændig enig i, at arbejdsmiljøet er vigtigt. Jeg synes faktisk, at vi har nogle gode arbejdsmiljøregler i Danmark, og vi skal selvfølgelig også løbende følge op på, om de nu også er, som de skal være. De finder anvendelse – og det fremgår i øvrigt også af bemærkningerne til lovforslaget – men når der ikke er mere med omkring det her, er det jo, fordi de bestemmelser står i arbejdsmiljøloven, og det er der, jeg synes de rettelig hører hjemme.

De øvrige regler, der blev spurgt ind til, bl.a. fra hr. Kristen Touborgs side, har jo at gøre med produkterne som sådan. Der er nogle særlige bestemmelser i forhold til de økologiske produkter. Men jeg synes, det er mere rigtigt at sige, at de bestemmelser, der gælder vedrørende arbejdsmiljøet, fremgår af arbejdsmiljølovgivningen, og hvis man synes, der skal ske nogle stramninger der, må det være i den lov, det skal reguleres.

Endelig skal jeg sige, at der er flere ordførere, der har været inde på opdelingen af bestemmelserne mellem de to ministerier. Det er jo en opsplitning, der følger af den ressortfordeling, der nu engang er mellem de to ministerier. Man kunne forfægte det synspunkt, at det er hensigtsmæssigt, at reglerne omkring fødevarer er samlet i én fødevarerlov, det vil sige, at de økologiske produkter bliver sidestillet med øvrige fødevarer, og så kan man jo argumentere ved at spørge: Hvad er det pæneste snit, i forhold til hvilken lov hvad skal reguleres i? Jeg synes overhovedet ikke, der er noget problem i den opsplitning, der er, og der har været et glimrende samarbejde mellem Familie- og Forbrugermi- nisteriet og Fødevarerministeriet.

Så vil jeg endelig sige til hr. Leif Mikkelsen, at der jo sådan set er en rigtig gunstig udvikling på området; man kan sige, at kurven er knækket. Nu er der en rigtig stor interesse for at have en økologisk produktion. Det kan vi se på baggrund af de rigtig mange ansøgninger, der er kommet, og som jo helt akut stiller os i en situation, hvor vi faktisk har brug for en ekstra økonomi for at kunne imødekomme ansøgningerne, og det regner jeg med at vi får tacklet. Men det gør, at vi også får et væsentlig større areal inddraget til den økologiske produktion, og jeg synes jo, det er positivt. Jeg deler den begejstring, som hr. Per Clausen gav udtryk for, gående på, at forbrugeren rent faktisk er interesseret i de

økologiske produkter og rent faktisk efterspørger dem. Et led i, at vi kan efterkomme den interesse, er jo, at vi nu får moderniseret økologiloven og får taget fat på de barrierer, der har været på området.

Jeg tror, at det sådan set er svar på de bemærkninger, der har været fra ordførernes side.

Jeg skulle måske lige knytte en enkelt kommentar til et indlæg fra hr. Ole Glahn, der var inde på, at det drejer sig om at handle konkret i forhold til det økologiske område, at det er vigtigt, at vi udvikler viden og får mere kendskab til produkter, til markedsføring og til fremme af eksport. Der kan jeg til hr. Ole Glahns beroligelse sige, at alt det gør vi rent faktisk. Vi satses netop meget på både med forskningsmidler og midler til innovation at fremme hele det økologiske område. Jeg er fuldstændig enig i linjen gående på, at vi i Danmark har en førerposition på det her område, og at det skal vi sikre os at vi bliver ved med at have. Der er en meget stor interesse for det økologiske, og jeg ser absolut for mig, at det giver nogle gode muligheder også på eksportmarkedet, at vi netop har den position, vi har. Så fra min side vil der blive bakket op om, at vi netop får mere viden, og at vi forsker og udvikler på hele det her område.

Kl. 17:34

Formanden:

Der er en kort bemærkning til fødevareministeren fra hr. Ole Vagn Christensen.

Kl. 17:34

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg vil gerne sige tak til ministeren for svarene, vi fik. Jeg føler ikke, at der bliver lukket nogen døre i forhold til de problemer, som vi rejste. Men jeg vil alligevel godt stille et spørgsmål her om arbejdsmiljøet.

Vil ministeren ikke godt anerkende, at det også er en stramning, hvis det kommer med i loven, at man ikke kan beholde sit økologimærke, hvis man overtræder reglerne for arbejdsmiljø? Det er også i forhold til, hvordan det er for nærstående, hvis man kan være i den situation, at man også på den her baggrund kan få frataget sit økologimærke.

Kl. 17:35

Formanden:

Ministeren.

Kl. 17:35

Fødevareministeren (Eva Kjer Hansen):

Ja, og det kan man selvfølgelig sagtens diskutere. Jeg synes mere, at spørgsmålet er, om det vil være rimelige krav at stille.

Jeg har det synspunkt, at de bestemmelser, vi har omkring arbejdsmiljøet, er nogle, alle skal overholde, også økologerne. Der, hvor skærperne er i lovgivningen om den økologiske produktion, er der, hvor det har indflydelse på selve det økologiske produkt. Det er simpelt hen den argumentation, der er for, at opdelingen er, som den er.

Kl. 17:36

Formanden:

Så er det hr. Ole Vagn Christensen for endnu en kort bemærkning.

Kl. 17:36

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg vil gerne sige tak til ministeren for svaret om, at det selvfølgelig vil være en skærpelse, også over for dem, der producerer, at det er indskrevet i lovens formålsparagraf. Jeg håber, at vi kan komme ind i en drøftelse af det, så vi også kan overbevise hinanden om, at det faktisk er meget fornuftigt, hvis man vil fremme en udvikling omkring det økologiske, så der kan blive en bedre forståelse for, hvorfor det er så nødvendigt med økologi, og hvorfor det er så nødvendigt, at vi ændrer livsstil her. Det samme gælder de rekreative områder.

Så har jeg lige et lille tillægsspørgsmål om braklægninger. Er de ikke velegnede til økologisk jordbrug?

Kl. 17:37

Formanden:

Så er det fødevareministeren.

Kl. 17:37

Fødevareministeren (Eva Kjer Hansen):

Jeg ikke sikker på, at det vil lykkes hr. Ole Vagn Christensen at overbevise mig om, at det skal være anderledes end den måde, jeg har valgt at gribe det an på i lovforslaget. Det, jeg egentlig er lidt forundret over, er, at Socialdemokraterne synes, at der skal gælde forskellige sæt arbejdsmiljøregler, afhængigt af hvilken produktion man har med at gøre. Det er en opsplitning, som jeg har svært ved at følge.

Og som jeg siger, er ræsonnementet jo, at dér, hvor der er en mere direkte relation til selve produktet, er regeringens synspunkt altså, at vel kan vi diskutere arbejdsmiljøreglerne, men vi synes bare, at de regler, der er omkring arbejdsmiljø, skal gælde for alle, og at vi ikke skal til at lave forskel på det, afhængigt af hvad det er for et område, vi taler om.

Formanden:

Så er der en kort bemærkning til ministeren fra hr. Bjarne Laustsen.

Kl. 17:38

Bjarne Laustsen (S):

Tak. Selv om økologien ikke er en tanke, der er født hjemme i ministerens baghave, synes jeg, at der er grund til at forfølge spørgsmålet omkring arbejdsmiljø. Det har jo ikke noget at gøre med at stille nogen strengere krav eller noget. Det har simpelt noget at gøre med, at der er bestemte områder, der gerne vil profilere sig højere end f.eks. konventionelt landbrug. Det kunne være ved en miljøcertificering.

Jeg forstår, at økologerne selv er interesseret i at kunne dokumentere, at man har et godt arbejdsmiljø, også over for sine ansatte. Hvad skulle argumentationen være for ikke at behandle sine ansatte godt, måske endda ekstraordinært godt inden for økologien? Ligesom man tager sig kærligt af afgrøderne og tager sig kærligt af dyrene, hvorfor skulle man så ikke også tage sig kærligt af personalet i bedriften?

Det andet spørgsmål, jeg gerne vil følge op på, ligger i forlængelse af hr. Ole Vagn Christensens. Nu skal vi dyrke mere landbrugsjord i Danmark. Vi har taget braklægningsjorden ind. Hvis det er sådan, at ministeren er meget optaget af at få braklægningen fjernet og få økologi i stedet for, hvorfor så ikke stille krav om, at de braklagte arealer skal dyrkes økologisk?

Kl. 17:39

Formanden:

Fødevareministeren.

Kl. 17:39

Fødevareministeren (Eva Kjer Hansen):

Jeg bliver nødt til at korrigerer hr. Bjarne Laustsen og sige, at jeg skam har rigtig mange økologiske produkter i min baghave. Lige nu er der både hindbær, nødder, gode æbler, og jeg ved ikke hvad. Jeg skal gerne tage nogle smagsprøver med til hr. Bjarne Laustsen, hvis der er en særlig interesse for det.

Det, jeg har svært ved at følge hos Socialdemokraterne, er, hvorfor der skal være forskel på, hvordan man behandler sine ansatte i forhold til arbejdsmiljøet i den økologiske produktion og i den konventionelle produktion eller i alle mulige andre produktioner. Jeg troede virkelig, at den interesse, den lidenskab, Socialdemokraterne har for arbejdsmiljøet, gælder alle medarbejdere som sådan.

Der er mulighed for under udvalgsbehandlingen at vende tilbage til, hvad det så mere konkret er, man synes der skal være gældende særlig omkring den økologiske produktion. Jeg kan kun sige, at regeringens linje er, at vi synes, at de krav, vi stiller til, hvordan man behandler sine medarbejdere, faktisk skal gennemføres på alle arbejdspladser og ikke kun nogle steder.

Kl. 17:40

Formanden:

Hr. Bjarne Laustsen for endnu en kort bemærkning.

Kl. 17:40

Bjarne Laustsen (S):

Jeg glæder mig til at smage på ministerens frugter ved given lejlighed. Og så vil jeg sige, at det er meget muligt, at ministeren har økologiske produkter hjemme i sin baghave, men Venstre har jo ikke trukket store overskrifter på, hvad de har ment om selve den økologiske tanke.

Nu var der en kærkommen lejlighed til at udbygge ordningen, noget, som økologerne selv har foreslået. Så mangler jeg jo argumentationen for, at arbejdsmiljø ikke skal være en del af økologien. Jeg synes, det hænger sammen: ordentlig dyrevelfærd, lavt forbrug af pesticider, ekstraordinært god behandling af jorden, gode forhold til det osv. Så jeg kan simpelt hen ikke forstå, at man ikke synes, det også er fint, at der er nogle ekstraordinære forhold omkring arbejdsmiljøet.

Så var der det der med braklægningen. Hvorfor ikke sørge for, at den ekstra jord bliver dyrket økologisk?

Tak.

Kl. 17:41

Formanden:

Så er det ministeren.

Kl. 17:41

Fødevareministeren (Eva Kjer Hansen):

Jeg har ikke flere kommentarer til det med arbejdsmiljøet. Jeg tror, vi har fremført de synspunkter, der er, og vi bliver ikke enige nu.

I forhold til braklægning og den jord, der nu bliver taget ind i drift, vil jeg synes, at det er et meget stærkt indgreb i landmændens mulighed for at disponere over sine jordarealer at vælge produktionsform. Jeg synes, det er et lidt voldsomt forslag, der nu kommer fra Socialdemokraternes side gående på, at man vil bestemme, at hvis, såfremt, ifald, skal det gå til en bestemt produktionsform.

Det er ikke den linje, jeg står for. Jeg synes, vi skal sørge for, at det er attraktivt at være økologisk landmand. Vi skal sørge for at understøtte

muligheden for at gå over til økologisk produktion, men ikke gå ind og fastlægge bestemmelser for, hvordan man disponerer over sine arealer.

Kl. 17:42

Formanden:

Der er en kort bemærkning til ministeren fra hr. Allan Niebuhr.

Kl. 17:42

Allan Niebuhr (KF):

Selv om ministeren siger, at hun ikke vil sige mere om arbejdsmiljøet, vil jeg alligevel – ud fra det, der blev spurgt om af hr. Bjarne Laustsen – spørge ministeren, om der står noget i den ny økologilov om, at økologiske landmænd ikke må behandle deres medarbejdere ekstraordinært godt. Jeg kan nemlig ikke finde det nogen steder.

Det næste er, at når vi har en arbejdsmiljølov, der gælder for alt landbrug, både det økologiske og det konventionelle, ville det så ikke være en god idé, at der er lighed for loven, og man ikke siger, at økologiske landmænd altså lige skal have et ekstra smæk oven i hovedet, hvis de ikke opfører sig ordentligt i sammenligning med de øvrige? Jeg mener stadig, at lighed for loven er en fantastisk god forudsætning for den måde, man arbejder på, men det bliver jeg nødt til at spørge ministeren om.

Kl. 17:43

Formanden:

Fødevarerministeren.

Kl. 17:43

Fødevarerministeren (Eva Kjer Hansen):

Jeg synes egentlig, at hr. Allan Niebuhr formulerer det på fortræffelig vis, næsten bedre end jeg selv kan gøre det. Jeg synes netop, at der skal være et regelsæt, der gælder for alle, uanset i hvilken sammenhæng, og så kan man fint sige, at det jo er lighed for loven.

Hr. Allan Niebuhr har selvfølgelig ret i, at der ikke er noget til hinder for, at man behandler sine medarbejdere ekstra godt. Det er alle velkomne til, i øvrigt også folketingsmedlemmer, og man må jo gøre, som man synes er rigtigst. Men som jeg var inde på tidligere, undrer jeg mig over, at der overhovedet er et forslag om en sådan opsplitning, for jeg har svært ved at se, hvorfor nogle grupper skal tilgodeses mere end andre på det felt. Jeg synes, der skal gælde de samme regler, og at der skal være den samme hensyntagen.

Kl. 17:44

Formanden:

Vil hr. Allan Niebuhr have en kort bemærkning mere? Nej. Så er det hr. Kristen Touborg for en kort bemærkning til ministeren.

Kl. 17:44

Kristen Touborg (SF):

Inden regeringspartierne nu bliver alt for glade for hinanden, vil jeg gerne have svar på et spørgsmål.

Når man nu vil have, at arbejdsmiljøreglerne skal være ens, hvad er det så lige, der gør, at der godt kan være forskellige repressalier ved henholdsvis traditionel produktion og økologiproduktion, altså at man med lovforslaget her vil indføre strengere straffe? Her kan man åbenbart godt gå ind for en uens behandling.

Så vil jeg gerne sige angående ministerens besvarelse om brakjorden og det at stille særlige betingelser her, at der vel ikke ville være noget, der var mere naturligt end at sige, at brakmarkerne må dyrkes uden pesticider og uden kunstgødning, når man tænker på, at man giver en åbning til landmanden, som er forpligtet til at have 10 pct. brakjord. Det ville vel være det mest naturlige i verden, også under hensyntagen til at det rent faktisk betyder, at vi får et øget pesticidtryk.

Kl. 17:45

Formanden:

Fødevarerministeren.

Kl. 17:45

Fødevarerministeren (Eva Kjer Hansen):

Jeg kan sige til hr. Kristen Touborg, at det at regeringspartierne er glade for hinanden ikke er noget nyt. Det har vi faktisk været rigtig meget i forvejen, og det glæder mig, at det også er lykkes os at fortælle omverdenen, at vi faktisk er ret glade for hinanden, og at vi agter at blive ved med at være det.

Som jeg sagde tidligere: Når vi har lavet den sondring i regelsættet med hensyn til, hvor man kan gå længere, og hvor vi ikke synes, det er rimeligt, er det ud fra, hvad det er, der har indflydelse på produkterne som sådan. Jeg synes, at arbejdsmiljøreglerne skal gælde generelt, de skal gælde for alle, og de skal også gælde for økologer. Men de andre eksempler, som hr. Kristen Touborg var inde på, har mere relation til selve det økologiske produkt, og det er her, der skelnes. Så kan man selvfølgelig diskutere, hvorvidt man er enig i det eller ej, men det er det, der ligger bag den udformning af lovforslaget, som jeg har stået for.

Når vi laver om på braklægningsordningen, kan man selvfølgelig diskutere, hvad der skal ske, og hvilke kriterier der skal være. Men som jeg var inde på tidligere, synes jeg, at det er en måde at gribe ind på over for landmanden, når det handler om dispositionsmulighederne for arealerne.

Kl. 17:46

Formanden:

Så er det hr. Kristen Touborg for endnu en kort bemærkning.

Kl. 17:46

Kristen Touborg (SF):

Det er lidt svært at se, at det er at gribe ind over for producenterne, i og med at man jo forud for ministerens beslutning ikke havde ret til at dyrke den jord. Det ville vel være helt naturligt, at man, når man giver den ret, samtidig opstiller nogle præmisser, nogle betingelser for at dyrke jorden, og mit spørgsmål til ministeren er: Kan ministeren bekræfte, at vi får et væsentlig højere pesticidforbrug, efter at brakordningen er ophævet, end vi havde før?

Kl. 17:47

Formanden:

Ministeren.

Kl. 17:47

Fødevarerministeren (Eva Kjer Hansen):

Som det er hr. Kristen Touborg bekendt, er vi jo i fuld gang med at analysere, hvilke konsekvenser det får, at vi nulstiller braklægningsordningen i 2008. Det har jeg bakket op, for når braklægningsordningen blev indført som et produktionsbegrænsende redskab, og vi er i en situation, hvor der er en stor efterspørgsel, og hvor priserne udvikler sig, må vi fjerne det begrænsende redskab. Det er jo rigtigt, at braklægningen har fået en miljømæssig betydning, og vi er ved at se på, hvordan vi kan sikre, at det ikke får en negativ effekt, at jorden kan tages i drift igen. Det kommer vi med nogle meldinger om fra regeringens side her i løbet af efteråret.

Kl. 17:48

Formanden:

Så er det fru Kirsten Brosbøl, der har en kort bemærkning til ministeren.

Kl. 17:48

Kirsten Brosbøl (S):

Vi er jo så bare nogle partier, som mener, at man gør det lidt i den omvendte rækkefølge, at man måske burde have undersøgt de her ting på forhånd, sådan at man kunne fortælle os, hvordan

man havde tænkt sig at sikre, at det ikke ville gå ud over miljøet. Men lad det nu ligge.

Det, jeg egentlig vil spørge om, er de rekreative arealer. Jeg skal bare være helt sikker på, at jeg forstår ministeren korrekt: Hvis jeg tolker ministerens svar sådan, at hun ikke er afvisende over for, at man godt kan åbne op for, at rekreative arealer kan drives økologisk, men at man så bare ikke lige synes, at det skal ind i lovgivningen nu, er det så korrekt tolket?

Kl. 17:49

Formanden:

Fødevarerministeren.

Kl. 17:49

Fødevarerministeren (Eva Kjer Hansen):

Fru Kirsten Brosbøl kan selvfølgelig godt have det synspunkt, at det her med at nulstille braklægningsordningen i 2008 er den omvendte rækkefølge. Men sagen er jo, at vi fra dansk side var nødt til at forholde os til det, i og med at det var til drøftelse på sidste rådsmøde. Det, vi jo så sørger for, er med det samme at få fulgt op på, hvad det så har af konsekvenser.

Det, jeg jo stadig væk er forundret over i forhold til den diskussion, er, at Socialdemokraterne, der ellers har stået for en politik gående på, at man skulle fjerne braklægningsordningen igen, pludselig vender på en tallerken og alligevel ikke vil være med til at bakke op om det. Selvfølgelig kunne man ønske, at rækkefølgen var anderledes, men vi bliver jo nødt til at forholde os til det, der er på dagsordenen, og her er det Kommissionen, der har initiativretten i forhold til det. Så må man jo følge op på, at vi fra regeringens side har tilkendegivet, at vi selvfølgelig vil sørge for, at det ikke belaster miljø og natur.

I forhold til de rekreative arealer har jeg tilkendegivet, at vi jo med økologiloven regulerer det, der drejer sig om jordbrugsproduktionen. Selvfølgelig kan man have en diskussion om, om man skal lave noget i forhold til nogle andre arealer. Men jeg mener, det kræver et større arbejde i forhold til så at vurdere, efter hvilke kriterier og hvordan og hvorledes det så overhovedet kan foregå. Det er da noget, jeg vil lytte til, især hvis man f.eks. fra de her golfbaners side synes, at det er meget påkrævet, at man får en ordning.

Kl. 17:50

Formanden:

Så er det fru Kirsten Brosbøl for endnu en kort bemærkning.

Kl. 17:50

Kirsten Brosbøl (S):

Nu er det jo faktisk sådan, at det af nogle af høringssvarene fremgår, at der er nogle projekter i gang om det her, og derfor synes jeg bare, at regeringen er nødt til at forholde sig til, hvordan man vil stille sig, hvis der kommer et ønske om f.eks. at drive en golfbane eller en sportsplads, eller hvad det måtte være, efter de økologiske principper. Jeg synes bare, at man må have svar på rede hånd, for det kan jo ikke være meningen, at vi så skal sige: Nej, det kan desværre ikke lade sig gøre, for det er der ikke hjemmel til i lovgivningen. Vi vil i hvert fald gerne være med til at sikre, at den situation ikke opstår. Vi synes, det ville være fantastisk godt, hvis også man kunne bruge de økologiske principper på andre områder end på jordbrug.

Så jeg hører det her som en åbning fra ministerens side, nemlig at man gerne vil være med til at diskutere det. Vi synes, det er ærgerligt, at man ikke griber muligheden for at gøre det nu, men vi vil så selvfølgelig også presse på for, at vi får taget den her diskussion, sådan at vi sikrer, at de her glimrende økologiske principper også kan anvendes på andre områder.

Kl. 17:51

Formanden:

Fødevareministeren.

Kl. 17:51

Fødevareministeren (Eva Kjer Hansen):

Det er rigtigt, at det er en åbning og en lydhørhed i forhold til det. Så lad os se på det. Men det, jeg synes udestår, er, hvorvidt det overhovedet er hensigtsmæssigt. Der udestår også en diskussion af, efter hvilke kriterier det skulle være, og hvordan det i praksis ville kunne lade sig gøre. Hele det arbejde vil vi først skulle igennem for at kunne vurdere, hvorvidt de rekreative arealer skal inddrages.

Kl. 17:52

Formanden:

Tak til fødevareministeren.

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, og så er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

11) 1. behandling af lovforslag nr. L 16:**Forslag til lov om ændring af lov om arbejderboliger på landet. (Lempelig indfrielse af boligdriftslån).**

Af fødevareministeren (Eva Kjer Hansen).

(Fremsættelse 04.10.2007)..

Kl. 17:52

Forhandling**Formanden:**

Forhandlingen er åbnet. Fru Inger Støjberg som ordfører.

Kl. 17:52

(Ordfører)

Inger Beinov Støjberg (V):

Da Venstres ordfører desværre ikke kan være til stede, skal jeg fremføre følgende: L 16 retter sig mod de 18 ejere af arbejderboliger på landet, som har et boligdriftslån, eller som har indfriet dette boligdriftslån før tiden.

Lovforslaget fremsættes med henblik på at ophæve den 10-årige bindingsperiode, efter at boligdriftslånet er tilbagebetalt til udløb eller førtidigt indfriet.

De foreslåede lovændringer skal ses i lyset af, at det er blevet meget omkostningstungt at indfri disse boligdriftslån, der ikke længere kan overtages af den nye ejer ved salg af boligen. Loven skal ændres, fordi reglerne og vilkårene har sin baggrund i en helt anden tid og reelt virker som en stavnsbinding. Konsekvensen af lovforslaget vil være, at de 18 boligejere, det drejer sig om, kan komme ud af en gældssituation, der ellers umiddelbart kan være svær at afvikle.

Med disse få ord anbefaler Venstre lovforslaget.

Kl. 17:53

Formanden:

Tak til fru Inger Beinov Støjberg. Så er det hr. Bjarne Laustsen som ordfører.

Kl. 17:54

(Ordfører)

Bjarne Laustsen (S):

Vi er i Socialdemokratiet positive over for det her forslag. Jeg tror, at en række af de her beslutninger i hvert fald går noget længere tilbage end min tid. Jeg tror, de går helt tilbage til Staunings tid, nemlig det at bygge arbejderboliger og give nogle specielle lånevilkår. Der har været et helt bestemt regelsæt omkring det, og nu står vi i den situation, at der for nogles vedkommende faktisk er tale om, at de kan blive stavnsbundet.